

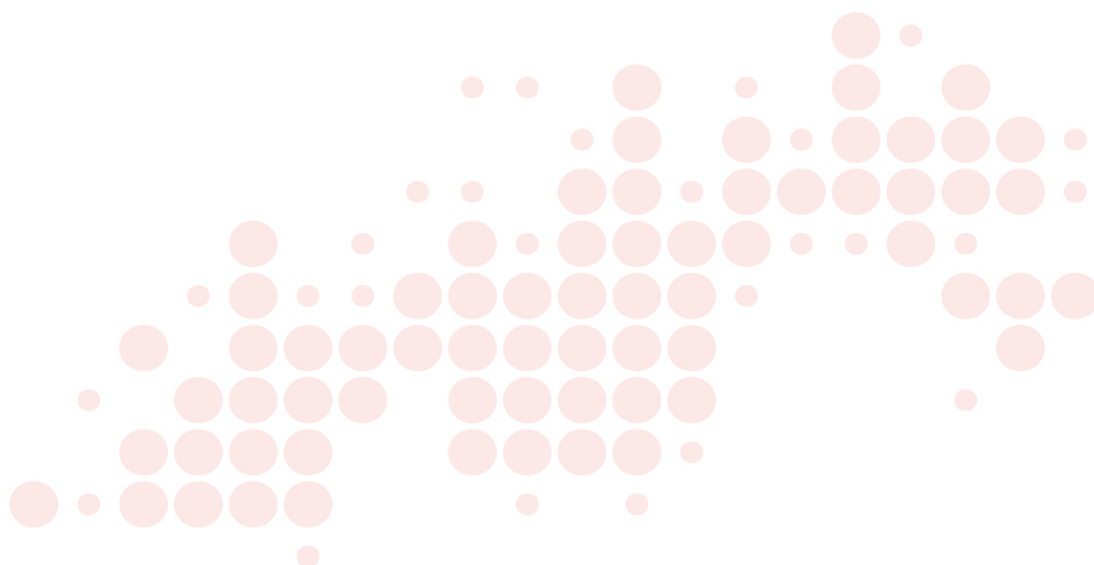

Fagskolen i Nord

Fagskolen i Nord

Studieplan Eldre og livsmestring

60 studiepoeng

Utdanningens tilbudscode: FHH98K

Kull: 2023

Godkjent av Fagskolestyret 15.06.2023

Innhold

1.	Del 1 Fellesfaglig informasjon og krav	3
1.1	Høyere yrkesfaglig utdanning	3
1.2	Fagskolen i Nord	3
1.3	Profil for helse og omsorgsfag	3
1.4	Studieplan	4
1.5	Betaling	4
1.6	Forskrift	4
1.7	KS-system	4
1.8	Opptakskrav	5
1.8.1	Betinget opptak	5
1.8.2	Realkompetanseopptak	5
1.8.3	Søkere med utenlandsk utdanning	5
1.8.4	Språkkrav for søkere med utenlandsk utdanning	5
1.9	Adgang til eksamen	6
1.10	Klage og klagebehandling	6
1.10.1	Politiattest	6
1.11	Skikkethet	7
1.12	Studiekontrakt	7
1.13	Krav til deltakelse i undervisning	7
1.13.1	Fravær i praksisperioden	7
1.14	Litteraturliste	7
1.15	Digitale og tekniske forutsetninger	7
1.16	Undervisnings- og arbeidsformer	8
1.17	Undervisning i læringsplattform og digitalt klasserom	8
1.18	Arbeidskrav	8
1.19	Gruppearbeid	8
1.20	Ansvar for egen læring	9
1.21	Veiledning	9
1.22	Vurdering	9
1.23	Ikke bestått arbeidskrav	10
1.24	Plagiat og etiske retningslinjer for oppgaver	10
1.25	Vurdering av praksisemnet	10
1.26	Karakterskala	11
1.27	Begrunnelse for karakter ved eksamen	12
2.	Eldre og livsmestring	12
2.1	Om utdanningen	12
2.2	Kompetanse og jobbmuligheter	13
2.3	Overordnet læringsutbytte	13
2.4	Faginnhold og struktur	14
2.4.1	Emneoversikt	14
2.4.2	Emne- og timefordeling	15
3.	EMNE 1: FELLES GRUNNLAG I HELSE- OG OMSORGSFAGENE ETIKK, KOMMUNIKASJON OG SAMHANDLING	16
3.1	Sentrale tema	17
3.2	Arbeidskrav	17
3.3	Vurderingsform	18
3.4	Læremidler	18
4.	EMNE 2: Eldre og aldring	19
4.1	Sentrale tema	20

4.2 Arbeidskrav.....	20
4.3 Vurderingsform	20
4.4 Læremidler	20
5. EMNE 3: Den skrøpelige eldre	21
5.1 Sentrale temaer	22
5.2 Arbeidskrav	22
5.3 Vurderingsform.....	22
5.4 Læremidler	22
6. EMNE 4: PRAKSIS.....	23
6.1 Sentrale tema	25
6.2 Arbeidskrav	25
6.3 Vurderingsform.....	25
7. EMNE 5 Livsmestring hos eldre.....	27
7.1 Sentrale tema	28
7.2 Arbeidskrav	28
7.3 Vurderingsformer	28
7.4 Læremidler	28
8. EMNE 6: FORDYPNING I ELDRE OG LIVSMESTRING	29
8.1 Sentrale tema	30
8.2 Fordypningsoppgaven	30
8.3 Vurderingsformer	30
8.4 Læremidler	30

1. Del 1 Fellesfaglig informasjon og krav

1.1 Høyere yrkesfaglig utdanning

Høyere yrkesfaglig utdanning (fagskole) ligger på nivå 5 som er over videregående opplæring. Fagskoleutdanning skal gi kompetanse som kan tas i bruk for å løse oppgaver i arbeidslivet uten ytterligere opplæringstiltak.

Utdanningen er et fullverdig alternativ til høyskole- og universitetsutdanning, og gir studiepoeng. Studiepoeng fra fagskole er ifølge Kunnskapsdepartementet likevel ikke automatisk forenlig mellom studiepoeng tatt på høyskole/universitet. Studiepoeng fra fagskole kan gi fritak fra deler av en utdanning på høyskole/universitet som vurderes av gjeldende utdanningsinstitusjon. På generelt grunnlag kan 120 studiepoeng fra fagskole bidra til generell studiekompetanse og godkjenning til å søke videre studier ved høyskole/universitet.

Fagskoleutdanning bygger på enten yrkesfaglig utdanningsprogram med fag- eller svennebrev, eller på relevant praksis tilsvarende fagbrev (realkompetanse). Enkelte studier kan bygge på studieforberedende utdanningsprogram. Utdanningsløpene er 1-3-årige eller i moduler. Studietilbudene er deltidsstudier som samlingsbaserte med nettstøtte/nettbasert/ og/eller fulltidsstudier. Deltidsstudier kan kombineres med full jobb.

Høyere yrkesfaglig utdanning skiller seg fra annen høyere utdanning da det ikke er krav om at opplæringen skal være forskningsbasert. Fagskoleutdanningene skal gi en høyere yrkesfaglig kompetanse som er etterspurt av bransjen, og som bidrar til utvikling og merverdi for næring og samfunn. Studietilbudene blir til av tett samarbeid med arbeids- og næringslivet.

1.2 Fagskolen i Nord

Fagskolen i Nord (FiN) har som mål å utdanne dyktige og reflekterte fagfolk som kan være med på å bidra til samfunnets stadig økende behov for fagkunnskap. Fagskolens studietilbud øker for hvert år, og har studietilbud ved Troms- og Finnmark fylkeskommune; Kirkenes, Honningsvåg, Skjervøy, Tromsø, Harstad.

Organisering: Eies av Troms- og Finnmark fylkeskommune, organisert med eget fagskolestyre. Rektor har det øverste ansvaret for den daglige driften. Avdelingsledere har overordnet faglig, pedagogisk, økonomisk og personalansvar i hver avdeling. Faglærer er ansvarlig for gjennomføring og oppfølging av tildelte fag og studenter, samt bidra i fagskolens utviklingsarbeid.

1.3 Profil for helse og omsorgsfag

<https://fagskole.tffk.no/studier-og-kurs/>

De helsefaglige Studietilbudene setter søkelys på å leve i en arktisk region, der miljø og natur kan være med på å påvirke befolkningens helse. Faktorer som klima, et stort geografisk område med en spredt befolkning og infrastruktur skaper utfordringer for likeverdige helsetjenester og tilgjengelighet til spesialist- og kommunehelsetjenesten. Dermed kreves det kompetent og løsningsorientert helsepersonell som kan gjøre gode faglige observasjoner, vurderinger og tiltak. Utdanningene viser landsdelens flerkulturelle befolkning der helsevesenets tjenester også ivaretar nasjonale minoriteter som samisk og kvensk, samt nye minoriteter i Norge.

Fagskolen har et tett samarbeid med praksisfeltet innen spesialist- og kommunehelsetjenesten, privat sektor og ideelle organisasjoner.

Studenter ved Fagskolen i Nord får gjennom studiene ny og videreutviklet kunnskap og erfaring ved å være engasjerte, nysgjerrige og aktive i undervisning og veiledning. Refleksjon over teoretisk, praktisk og personlig kunnskap skapes i et fellesskap. Undervisningen ved Fagskolen i Nord har fleksible, studentaktive og varierte læringsformer som bygger på livslang læring

1.4 Studieplan

Studieplanene bygger på overordnet nasjonal plan og gir ramme og innhold til fagskoleutdanningene. Hovedintensjonen er å sikre faglig nivå, og gjøre de enkelte fagskoleutdanningene innen hvert fagområde likeverdige i hele landet.

Studieplanen beskriver hva studentene skal lære, og setter rammene for hvordan opplæringen skal foregå. Studieplanen beskriver blant annet opptakskrav, målet for studiet, læringsutbyttene, oppbyggingen og vurderingsformene.

Studieplanene lagres i kvalitetssystemet. Det er med på å sikre at man etter avsluttet studium kan søke tilbake til studiets innhold.

1.5 Betaling

Utdanningen ved Fagskolen i Nord er gratis, men studenter betaler semesteravgift til Studentsamskipnaden. Studenten tildeles studentbevis og tilgang til Studentsamskipnadens tilbud, som for eksempel bolig, trening og samtaletilbud. Les mer her:

www.samskipnaden.no

1.6 Forskrift

Beskrivelse av rettigheter og plikter for studentene og tilbyder (skolen) vises i «Forskrift for høyere yrkesfaglig utdanning ved Fagskolen i Nord» se

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2022-01-20-180>

1.7 KS-system

Utdanningen ved fagskolen blir kvalitetssikret gjennom skolens kvalitetssystem.

<https://fagskoleninord-public.dkhosting.no/>

1.8 Opptakskrav

Opptak til utdanningen skjer på grunnlag av fullført og bestått relevant videregående opplæring innen helsefag.

1.8.1 Betinget opptak

Søkere som kan dokumentere at de skal gjennomføre fagprøve etter opptaksfristen, kan tildeles plass på vilkår om bestått prøve innen første semester etter opptak. Om prøven ikke består, mister søker studieplassen.

Les mer om betinget opptak her https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2019-07-11-1005#KAPITTEL_3

1.8.2 Realkompetanseopptak

Søkere på 23 år eller eldre som ikke fyller kravene til generelt opptaksgrunnlag kan søke på grunnlag av realkompetansevurdering. Søker må vise til realkompetanse i felles allmenne fag tilsvarende læreplanene i Vg1 og Vg2 i yrkesfaglige utdanningsprogram. Arbeidspraksis må ha et innhold som er relevant for den fagretningen det søkes opptak til.

Realkompetansevurdering av relevant praksis foretas av fagskolen i henhold til Fagskolen i Nord sine retningslinjer for realkompetansevurdering.

1.8.3 Søkere med utenlandsk utdanning

Søkere med utenlandsk fag- eller yrkesopplæring kan gis opptak på grunnlag av formell kompetanse dersom opplæringen er godkjent som sidestilt med norsk vitnemål og fagbrev.

1.8.4 Språkkrav for søkere med utenlandsk utdanning

Søkere med bestått og fullført videregående opplæring fra de nordiske landene er kvalifiserte for opptak uten tilleggskrav i norsk

Søkere med fullført og bestått treårig videregående opplæring fra land utenfor Norden må dokumentere kunnskaper i norsk der den omsøkte fagskoleutdanningen ikke tilbys på et fremmedspråk. Kunnskaper i norsk dokumenteres med én av følgende prøver:

- a) Bestått norsk med 393 timer fra videregående opplæring
- b) Bestått eksamen fra trinn 3 i norsk for utenlandske studenter ved universitetene
- c) Bestått eksamen fra 1-årig studium i norsk språk og samfunnskunnskap for utenlandske studenter
- d) Skriftlig test i norsk, høyere nivå («Bergenstesten»), med minimum 450 poeng eller «bestått» etter ny vurderingsordning f.o.m. høsten 2009

Avsluttende prøve i norsk (norskprøven) med ferdigheter på minimum nivå B1 i alle

delferdigheter, jf. lov 6. november 2020 nr. 127 om integrering gjennom opplæring, utdanning og arbeid (integreringsloven) § 37.

Les mer om utfyllende regler om språkkrav her

https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2019-07-11-1005/KAPITTEL_2#%C2%A79

1.9 Adgang til eksamen

For å kunne starte fordypningen i emne 6, må studenten ha fullført og bestått alle foregående emner i studiet. Fordypningsoppgaven kan være ordinær skoleeksamen, hjemmeeksamen, muntlig eksamen, gruppeeksamen, prosjektoppgave etc. eller en kombinasjon av disse. Intern og ekstern sensor gjør en samlet vurdering av fordypningsoppgaven og den muntlige høringen.

Vurderingsuttrykket er karakterenskalaen A-F, hvor studenten må oppnå minimum karakter E for at emnet skal være godkjent. Karakterene vil fremgå av vitnemålet.

1.10 Klage og klagebehandling

Det er mulig å klage på vedtak om opptak, jf. fagskoleloven § 43. Søker henvises til å sette seg inn i rettighetene og fylle ut skjema for formell klage her:

https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2018-06-08-28#KAPITTEL_5

Ved klage på karakterfastsetting blir det gitt ny sensur. Kandidaten kan klage skriftlig på karakter innen tre (3) uker etter at resultatet på fordypningen er kunngjort. Er det fremsatt krav om begrunnelse, løper klagefristen fra dato begrunnelse er gitt. Skjer underretningen ved offentlig kunngjøring, begynner klagefristen å løpe fra den dag vedtaket første gang ble kunngjort. Kandidaten gjennomfører muntlig eksamen som planlagt selv om det er forelagt klage på skriftlig karakter. Kandidaten kan trekke tilbake klage på skriftlig karakter innenfor klagesensur.

Ny sensorkommisjon sensurerer skriftlig karakter ved klage. Om karakter er uendret etter ny sensur, vil muntlig karakter bestå som avsluttende karakter på emne 6. Om karakter endres etter klage og ny sensur, opprettes en ny muntlig eksaminering.

Det er ikke mulig å framstille klage på muntlig eksamen eller praksisopplæring, ettersom dette ikke er etterprøvbart. Klage på formelle feil ved eksamen må sendes innen tre (3) uker etter at studenten er gjort seg kjent med det forhold som kan klages på. Styret for den enkelte fagskole er klageinstans for formelle feil.

Ved klage oppgis to nye sensorer som foretar klagesensuren. Sensorene blir ikke informert om den første sensurens begrunnelse eller resultat.

Klagen må fremsettes skriftlig til utdanningstilbyders ledelse og underskrives av klageren. Klagen skal inneholde det som blir påklaget, og dersom det er nødvendig, gi opplysninger som gjør det mulig å avgjøre spørsmål om klagerett og om klagefristen er holdt. Klagen skal være begrunnet. Klagebehandling er å anse som en ny sensur. Ny fastsatt karakter fra klagesensurering kan ikke påklages.

1.10.1 Politiattest

Det er et krav om politiattest på utdanninger som har praksis på tildelt praksisplass. Søkere som har fått tilbud om studieplass og som innebærer praksis må levere politiattest ved oppstart av studiet.

For denne utdanningen kreves politiattest.

1.11 Skikkethet

Utdanninger underlagt krav om skikkethetsvurdering slik beskrevet i fagskoleforskrifta §§ 26 – 36. Fagskoleforskrifta § 26 beskriver formålet med skikkethetsvurdering:

«En skikkethetsvurdering skal avdekke om studenten har de nødvendige forutsetningene for å kunne utøve yrket. En student som i utdanningen eller i fremtidig yrkesutøvelse kan utgjøre fare for liv, fysisk og/eller psykisk helse, rettigheter og sikkerhet til barn, unge eller voksne i sårbare situasjoner, er ikke skikket for yrket.»

Vurderinga skal skje gjennom hele fagskoleutdanninga, og studentene får informasjon om reglene for dette ved studiestart. I forskrift for Fagskolen i Nord er det i beskrevet hvordan vurderingen vil skje, og om eventuell klagebehandling.

https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2018-06-08-28#KAPITTEL_5

1.12 Studiekontrakt

Alle studentene på studiet må skrive under studiekontrakt ved studiestart.

1.13 Krav til deltakelse i undervisning

Krav om studiedeltakelse er begrunnet i at deler av studentenes kunnskapstilegnelse er avhengig av tilstedeværelse i undervisning ved fysiske og digitale samlinger, nettførelsesninger og individuell- og gruppeveiledninger. Et fravær på over 20 % fra undervisning krever at faglærer og student i samarbeid utarbeider en plan for hvordan læringsutbyttet i fraværperioden skal oppnås.

1.13.1 Fravær i praksisperioden

Studenten plikter å melde alt fravær til praksisstedet umiddelbart, og- hvis mulig- før det finner sted. Fraværet registreres av veileder på praksisstedet. Et fravær over 10 % av fastsatt timetall for praksisperioden fører til «ikke bestått».

1.14 Litteraturliste

Litteraturliste blir lagt ut i læringsportalen og på hjemmesida til Fagskolen.

1.15 Digitale og tekniske forutsetninger

Studentene må disponere egen PC og det er en fordel å ha grunnleggende datakunnskaper. Nettsamlinger, nettførelsesninger og veiledninger, samt innleveringer av skriftlig arbeid foregår digitalt. Det er tilgang til trådløst internett over hele skolen. Det er SmartBoards i undervisnings- og grupperom som studentene kan disponere og studentene har tilgang til

printer. Skolen har systemansvarlig som vedlikeholder skolens datautstyr og yter service til studenter.

Studentene får Office-pakken med bl.a. Outlook e-postkonto og skriveprogrammene Word og PowerPoint fra Fagskolen, der studentene kan samarbeide i sanntid i samme dokument.

1.16 Undervisnings- og arbeidsformer

I utdanningen vektlegges læring som en prosess i forhold til både faglig og personlig utvikling. Det forventes at den enkelte student viser engasjement, nysgjerrighet, initiativ og tar ansvar for egen læring og felles læringsmiljø. Det legges opp til bruk av ulike pedagogiske tilnærmingsmåter og varierte undervisningsformer. Mye av undervisningstiden foregår studentaktivt og i samarbeid med andre studenter. Lærings- og studentaktiviteter foregår både individuelt og i grupper på fysiske og digitale samlinger, nettførelsesning, framlegg, som skriftlige oppgaver og i praksis.

Studentenes egne erfaringer fra arbeid innen helse- og omsorgssektoren gir anledning for å legge til rette for erfaringsbasert undervisning og refleksjon som integreres med relevante teoretiske kunnskaper. I utdanningen får studentene trening i å gi og motta tilbakemeldinger i samarbeidssituasjoner på en konstruktiv og etisk måte.

1.17 Undervisning i læringsplattform og digitalt klasserom

Fagskolen i Nord benytter elektronisk læringsplattform Canvas, som studenten raskt bør gjøre seg kjent med.

Lærerne organiserer og tilrettelegger informasjon, undervisning, gruppearbeid, tidsfrister for veiledning og innlevering av arbeidskrav, slik at det blir gjort tilgjengelig for studentene via Canvas. Videre kan Canvas også benyttes som arbeidsverktøy f.eks. til samskriving, erfaringsdeling, loggføring etc.

Canvas har også en chat-funksjon der man kan sende interne meldinger til lærere og medstudenter. Det anbefales å aktivere varslinger i Canvas, for å få løpende beskjed om f.eks. kunngjøringer.

Digital undervisning som nettsamlinger, nettførelsesninger og veiledninger foregår som videomøte i digitalt undervisningsrom på Zoom. Studenter og lærere kobler seg digitalt til samme Zoom-lenke, og har lyd- og bildekommunikasjon.

1.18 Arbeidskrav

Det blir gitt arbeidskrav i hvert emne som publiseres i læringsplattform. Studentene skal i sin besvarelse gi en forståelse av de helsefaglige aspektene med faglig begrunnelse og vise evne til refleksjon. Besvarelsen skal synliggjøre hvilke kilder som benyttes, og den skal inneholde en samlet oversikt over anvendt litteratur. Studenten leverer besvarelsen elektronisk i fagskolens læringsplattform. Arbeidskrav i emne 1, 2, 3, 5 og 6 vurderes med bokstavkarakter, hvor emne 6 er avsluttende karakter for studiet. Arbeidskrav i emne 4 vurderes med bestått/ikke bestått.

1.19 Gruppearbeid

I løpet av oppstartsamlingen vil det bli etablert studentgrupper. Gruppearbeid benyttes gjennom hele studietiden. Gruppeprosessene skal bidra til at studentene får styrke samarbeidsevnen, kommunikasjons- og relasjonskompetansen. Det forventes at studentene er aktive og gir rom for hverandres meninger. Gruppearbeid er obligatorisk og forpliktende. De blir vurdert med bestått/ikke bestått. Det anbefales at studentene har en forpliktende dynamisk gruppekontrakt som følges og som tydeliggjør forventninger og plikter. Studenter som ikke deltar i det obligatoriske gruppearbeidet, kan få ikke bestått på arbeidskravet, og kan dermed få endret studieprogresjon.

1.20 Ansvar for egen læring

Vår pedagogiske tilnærming bygger på et læringssyn som vektlegger læringsprosessen foran resultatet. Læringssynet bygger på refleksjon og oppdagelse, der læreren er tilrettelegger og motivator for læring, og i mindre grad foreleser. Læringsprosessen tar utgangspunkt i studentens erfaringsbaserte kunnskaper, og styrker disse med ny faglig kompetanse. Disse læringsprosessene fordrer aktive og nysgjerrige studenter som tar ansvar for egen læring.

Studentenes ansvar for egen læring, stiller krav til at studenten er bevisst egne læringsbehov og læreprosesser. Studentene må aktivt oppsøke læresituasjoner og være engasjert i samhandling med andre aktører i læringsmiljøet. Dette for å kunne reflektere over egen erfaring og personlig utvikling og slik nyttiggjøre seg ny faglig kunnskap. Skolens rolle er å tilrettelegge for læring og støtte/veilede studenten i læringsprosessen.

Det forventes at studentene møter forberedt til undervisning og veiledning og deltar med stor grad av egenaktivitet. Det medfører naturlig nok eget ansvar i selvstudier og at man setter seg inn i relevant pensum.

1.21 Veiledning

I veiledning er lærerens ansvar å legge til rette for at studenten oppdager ting selv, ved å stille spørsmål som stimulerer til refleksjon og læring. Studenten får veiledning i studiesituasjoner på skolen, i arbeidet med skriftlige individuelle- og gruppeoppgaver, i praksis og i forbindelse med fordypningsoppgaven. Studenten skal være forberedt til veiledning og være bevisst hva som ønskes veiledning på. Ved skriftlige oppgaver leveres veiledningsgrunnlag i Canvas i god tid før veiledning slik at lærer kan forberede seg. Det legges også til rette for at studentene kan tilegne seg ferdighet i både å gi og å motta veiledning.

Veiledningen er til hjelp i arbeidet med seg selv som student og yrkesutøvere, og skal bidra til faglig og personlig utvikling hos studenten.

1.22 Vurdering

Vurdering har sammenheng med utdanningens læringsutbytte, innhold, undervisnings- og arbeidsformer og læringsaktiviteter. Avsluttende eksamen følger bestemmelser jfr Lov om høyere yrkesfaglig utdanning, og anbefalinger gitt i Nasjonal plan for ettårig fagskoleutdanning i helse- og omsorgsfag, generell del og Forskrift for høyere yrkesfaglig

Skolens vurdering består av

- Bestått arbeidskrav i emnene
- Bestått praksis/praksisprosjekt
- Fullført og bestått fordypningsoppgave med etterfølgende individuell muntlig eksamen.

For fullført studium utstedes vitnemål. Hvis studenten har gjennomført enkelte emner, men ikke fullført hele utdanningen, kan det på forespørsel utstedes kompetansebevis.

Sensurfrist for arbeidskrav og fordypningsoppgave er 3 uker etter fastsatt innleveringsdato.

1.23 Ikke bestått arbeidskrav

Studenten har to (2) forsøk på å få arbeidskravet godkjent. I særskilte tilfeller kan rektor gi dispensasjon for et tredje og siste forsøk. Søknadsfristen for et tredje og siste forsøk er ti (10) dager at sensur er gitt studenten.

Dersom arbeidskrav ikke er levert innen fastsatt frist, regnes dette som et forsøk. Fristen for andre forsøk er ti (10) kalenderdager fra innleveringsfrist for første forsøk. I særskilte tilfeller kan avdelingsleder gi utsatt innleveringsfrist etter skriftlig søknad. Søknaden må fremstilles minimum tre dager før innleveringsfristens utløp.

1.24 Plagiat og etiske retningslinjer for oppgaver

Alle innleveringer kontrolleres for plagiat. Plagiat vil si å utgi andres produkter for sitt eget. Dette kan være utilsiktet, men er likevel uetisk og ulovlig. Det er derfor viktig å lære seg kildehenvisning. Les mer i skolens kvalitetssystem. Skolens etiske retningslinjer for oppgaveskriving blir lagt ut i læringsportal

1.25 Vurdering av praksisemnet

Det gjennomføres skriftlig og muntlig midt- og sluttvurdering i praksisemnet. Deltakere i vurderingssamtalen er student, lærer og praksisveileder og de skriftlige dokumentene skal signeres av alle parter. Det skal sikres at studenten har mulighet til å skrive merknad. I tvilstilfeller er lærerens vurdering avgjørende.

Vurdering gjøres på bakgrunn av emnets læringsutbytter, studentens personlige målsetninger/evaluering utviklingsarbeid, studentens egenvurdering av praksis, gjennomføring av praksis og arbeidskrav som er tilknyttet praksisperioden. Praksisveileder vurderer studenten kontinuerlig gjennom praksisperioden, og innstiller til bestått/ikke bestått.

Praksisemnet vurderes til ikke bestått dersom studenten:

- Ikke viser tilstrekkelige kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse mht studiets krav
- Handler ut over sitt kompetanseområde

- Ikke får godkjent arbeidskrav
- Har fravær over 10 % av fastsatt timetall for praksisperioden, noe som ikke gir grunnlag for vurdering

Fravær over 10 % som dokumenteres med legeerklæring regnes ikke som et forsøk i praksis. Udokumentert fravær over 10 % regnes som et forsøk.

Er praksisemnet ikke bestått, medfører det endret studieprogresjon og praksisperioden må tas på nytt.

Ved tvil om praksisemnet kan vurderes til bestått, skal studenten ved midtvurdering eller seinest tre uker før fastsatt dato sluttvurdering, få skriftlig melding om dette. Meldingen skal vise hva studenten ikke mestrer, og hvilke krav som må oppfylles for å få bestått praksisemnet. Om studenten i slutten av praksisperioden viser handling/væremåte som ikke gir grunnlag for å bestå praksis, kan studenten likevel få karakteren ikke bestått selv om forutgående tvilmelding ikke er gitt til riktig tidspunkt. Fagskolen skal da kontaktes umiddelbart, og følgende retningslinjer vil iverksettes: Det innkalles til et møte hvor fagskolens avdelingsleder, lærer, student og praksisveileder eller annen representant fra praksis deltar. Student har mulighet til å ha med seg tillitsvalgt eller en annen støtteperson. Det utarbeides protokoll fra møtet som studenten skal ha kopi av senest innen utgangen av tredje virkedag etter at møtet fant sted.

1.26 Karakterskala

Karakterskala jf. forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning §40.

Symbol	Betegnelse	Generell, ikke fagspesifikk beskrivelse av vurderingskriterier
A	Fremragende	Fremragende prestasjon som skiller seg klart ut. Studenten har svært gode kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
B	Meget god	Meget god prestasjon. Studenten har meget gode kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
C	God	Jevnt god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder. Studenten har gode kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
D	Nokså god	Akseptabel prestasjon med noen vesentlige mangler. Studenten har nokså gode kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
E	Tilstrekkelig	Prestasjonen tilfredsstillende minimumskravene, men heller ikke mer. Studenten har oppfylt minimumskravene som blir stilt til kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.

F	Ikke bestått	Prestasjon som ikke tilfredsstiller minimumskravene. Studenten har ikke bestått på grunn av vesentlige mangler når det gjelder faglige kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
---	--------------	--

1.27 Begrunnelse for karakter ved eksamen

Ved skriftlig eksamen kan kandidaten be om begrunnelse for karakterfastsettelsen innen tre (3) uker fra dato resultatet foreligger. Ved muntlig eksamen eller bedømming av praktiske ferdigheter må kravet om begrunnelse fremsettes eksamensdagen.

Sensor kan velge om begrunnelsen skal gis skriftlig eller muntlig.

Klagefristen stanses når begrunnelse kreves og vil være tre (3) uker etter dato som begrunnelse er gitt til kandidaten.

2. Eldre og livsmestring

Studieplanen for Eldre og livsmestring (tidligere Helse, aldring og aktiv omsorg) bygger på ny nasjonal plan godkjent 27.06.2022 av Nasjonalt råd for fagskoleutdanning i helse og oppvekstfag (NFFHO). Læringsutbyttebeskrivelsene (LUB) er oppdaterte i henhold til Nasjonalt Kvalifikasjonsrammeverk (NKR).

Studieplan

Eldre og livsmestring, nettbaser m/samlinger. Er mulig å kombinere med full jobb.

Fagområde

Helsefag

Studiepoeng

60 stp

Studienivå

Fagskole

2.1 Om utdanningen

Studiet Eldre og livsmestring tar sikte på å utdanne reflekterte yrkesutøvere med høy yrkesetisk standard. Gjennom utdanningen vil studentene opparbeide seg spisskompetanse i arbeid med eldre mennesker. De vil lære å planlegge, organisere og iverksette tiltak for eldre i samarbeid med brukere, pårørende, medarbeidere og andre yrkesgrupper innenfor helse- og omsorgssektoren. Livsmestring, brukermedvirkning og verdighet er begrep som står sentralt gjennom hele utdanningen. Studentene vil også opparbeide seg kompetanse som ivaretar og sikrer faglig forsvarlighet.

Lov om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleloven) har som formål å legge til rette for utdanning av høy kvalitet. Høyere yrkesfaglig utdanning ligger på nivå 5.1 i Nasjonalt Kvalifikasjonsrammeverk, hvilket betyr på nivå over videregående opplæring, og som gir kompetanse som kan tas i bruk i arbeidslivet uten ytterligere opplæringstiltak.

Fagskolens opplæringstilbud skal være tilpasset samfunnets behov for svært mange typer fagkompetanse. Fagskoleutdanningen i "Eldre og livsmestring" er utviklet med sikte på å gi videreutdanning som kan styrke yrkesutøvere sin kompetanse i møte med nye og utvidede arbeidsoppgaver i helse- og omsorgstjenesten.

2.2 Kompetanse og jobbmuligheter

Høyere yrkesfaglig utdanning i Eldre og livsmestring har som mål å utdanne reflekterte yrkesutøvere med høy yrkesetisk forståelse. Studentene vil få styrket sin personlige og faglige relasjons- og omsorgskompetanse, og sin evne til samhandling med pasienter, pårørende og andre yrkesgrupper. Yrkesutøvelsen skal være i samsvar med helselovgivningens krav til faglig forsvarlighet og omsorgsfull hjelp.

Fagskoleutdanning i Eldre og livsmestring kvalifiserer for arbeid med eldre og deres pårørende i og utenfor institusjon:

- Kommunal helse- og omsorgstjeneste som f.eks. hjemmetjeneste, sykehjem og omsorgsbolig
- Spesialisthelsetjenesten
- Privat helse- og omsorgstjeneste innen eldreomsorg
- Tverrfaglig team i behandlingsinstitusjoner innen eldreomsorg
- Lærings og mestringssentre etc.

2.3 Overordnet læringsutbytte

Overordnede læringsutbyttebeskrivelser (O-LUB) utledes fra NKR 5.1 og beskriver forventet læringsutbytte/kompetanse etter fullført utdanning. Læringsutbytte for de enkelte emnene (E-LUB) utledes fra O-LUB og viser forventet læringsutbytte/kompetanse etter hvert enkelt emne.

Læringsutbyttebeskrivelsene er inndelt i *kunnskap, ferdighet og generell kompetanse*:

Kunnskap er:	Ferdigheter er:	Generell kompetanse er:
Forståelse av teorier, fakta, begreper, prinsipper, prosedyrer innenfor fag, fagområder og / eller yrker.	Evne til å løse problemer og oppgaver. Det er ulike typer ferdigheter: kognitive, praktiske, kreative og kommunikasjonsferdigheter.	Evne til å anvende kunnskap og ferdigheter på selvstendig vis i ulike situasjoner gjennom å vise samarbeidsevne, ansvarlighet, evne til refleksjon og kritisk tenkning i studier og yrke.

Overordnet læringsutbyttebeskrivelse:

Kunnskap	Kandidaten • har kunnskap om aldring, sykdom og livsmestring og hvilke begreper, prosesser og verktøy som er sentrale innenfor dette fagområdet • har innsikt i sentrale lover, forskrifter og veiledere som regulerer rettigheter og plikter og gir anbefalinger innen arbeid med eldre og
----------	---

	livsmestring • har bransjekunnskap og kjennskap til organisering av helsetjenesten og ansvarsfordeling mellom privat, kommunal- og spesialisthelsetjenesten • har kunnskap om gjeldende kartleggingsverktøy som omfatter fysisk, psykisk og sosial helse, samt endring i disse • kan oppdatere sin yrkesfaglige kompetanse innen eldreomsorg • forstår egen yrkesrolle og yrkeskompetanse i et samfunnsperspektiv, samt egen yrkesrolle i samarbeid med andre yrkesgrupper
Ferdigheter	Kandidaten • kan anvende faglig kunnskap om livsmestring og sykdom hos eldre • kan anvende relevante kartleggingsverktøy, faglige verktøy og teknikker for å fremme livsmestring i eldreomsorgen • kan finne informasjon og fagstoff som er relevant i arbeidet med faglige problemstillinger innen eldreomsorgen • kan kartlegge en situasjon og identifisere faglige problemstillinger som omhandler eldre og livsmestring, samt identifisere behovet for iverksetting av tiltak
Generell kompetanse	Kandidaten • kan anvende faglig kunnskap om livsmestring og sykdom hos eldre • kan anvende relevante kartleggingsverktøy, faglige verktøy og teknikker for å fremme livsmestring i eldreomsorgen • kan finne informasjon og fagstoff som er relevant i arbeidet med faglige problemstillinger innen eldreomsorgen • kan kartlegge en situasjon og identifisere faglige problemstillinger som omhandler eldre og livsmestring, samt identifisere behovet for iverksetting av tiltak

2.4 Faginnhold og struktur

Undervisningen i studiet gjennomføres med nettforelesninger, asynkrone læringsoppgaver og samlinger som er både fysisk og digitalt.

2.4.1 Emneoversikt

Emnekode	Emnenavn	Omfang
97HH98A	Felles grunnlag i helse- og omsorgsfagene: Etikk, Kommunikasjon og Samhandling	10 stp
97HH98B	Eldre og aldring	10 stp
97HH98C	Den skrøpelige eldre	10 stp
97HH98D	Praksis	10 stp

97HH98E	Livsmestring hos eldre	10 stp
97HH98F	Fordypning i eldre og livsmestring	10 stp
	Sum	60 stp

2.4.2 Emne- og timefordeling

Emne	Emnenavn	Studie poeng	Antall uker (deltid over 2 år)	Lærerstyrt undervisning, læringsaktiviteter og veiledning	Forventet selvstudie	Total Arbeidsmengde
Emne 1 Emnekode: 97HH98A	Felles grunnlag i helse- og omsorgsfagene: Etikk, Kommunikasjon og Samhandling	10	12	42 timer	168 timer	210 timer
Emne 2 Emnekode: 97HH98B	Eldre og aldring	10	12	36 timer	168 timer	204 timer
Emne 3 Emnekode: 97HH98C	Den skrøpelige eldre	10	14	36 timer	196 timer	232 timer
Emne 4 Emnekode: 97HH98D	Praksis	10	12	21 timer 240 timer praksis	168 timer	429 timer
Emne 5 Emnekode: 97HH98E	Livsmestring hos eldre	10	12	36 timer	168 timer	204 timer
Emne 6 Emnekode: 97HH98F	Fordypning i eldre og livsmestring	10	14	27 timer	240 timer	267 timer
	Sum	60	76	198+240 timer	630 t	1546 timer

Studenten har ansvar for å delta aktivt i opplæringen. Det forventes at studentens selvstudium utgjør ca 14 timer pr uke. Totale omfang iberegnet egenstudier er på ca. 1500 timer.

3. EMNE 1: FELLES GRUNNLAG I HELSE- OG OMSORGSFAGENE **ETIKK, KOMMUNIKASJON OG SAMHANDLING**

Emne 97HH98A	Tema
EMNE 1 FELLES GRUNNLAG I HELSE- OG OMSORGSFAGENE: ETIKK, KOMMUNIKASJON OG SAMHANDLING (10 stp)	1a. Etikk 1b. Kommunikasjon og samhandling 1c. Lover og forskrifter 1d. Sosiologi og psykologi
Læringsutbytte	
Kunnskaper Studenten • har kunnskap om etikk og yrkesetiske prinsipper og dilemma, relevante teorier og arbeidsmåter, samt etisk refleksjon. • har kunnskap om brukermedvirkning og betydningen den har for tjenestemottaker og tjenesteyter • har forståelse for psykologiske og sosiologiske prinsipper tilknyttet enkeltindividet, familien og sosialt nettverk • har kunnskap om kultur, urfolk, migrasjonshelse og mangfold i sitt møte med tjenestemottakere og samarbeidspartnere. • har kunnskap om relasjonskompetanse, samhandling og kommunikasjonsverktøy som er relevante for yrkesutøvelsen • har kunnskap om gruppeprosesser og konflikthåndtering • har kunnskap om relevant lovverk og offentlige dokumenter som regulerer fagfeltet • har kunnskap om helse-, omsorg- og oppveksttjenestene i samfunnet og deres organisering • har kunnskap om teknologiske løsninger og hvordan det påvirker samarbeidet med tjenestemottaker, pårørende og samarbeidspartnere	
Ferdigheter Studenten • kan anvende kunnskap om etiske og yrkesetiske prinsipper og dilemma som grunnlag for etisk refleksjon rundt praktiske problemstillinger	

- kan anvende relasjonskompetanse, samhandling og kommunikasjonsverktøy som er relevante for yrkesutøvelsen
- kan anvende kunnskap om kommunikasjonsferdigheter til profesjonell samhandling med tjenestemottaker og samarbeidspartnere
- kan finne og henvise til relevant lovverk, forskrift eller stortingsmelding som er relevant for yrkesutøvelsen
- kan anvende kunnskap om organiseringen av helse-, omsorg- og oppveksttjenestene i samhandling med tjenestemottakere og samarbeidspartnere
- kan anvende kunnskap om kultur, urfolk, mangfold og migrasjonshelse i sitt møte med tjenestemottakere og samarbeidspartnere
- kan anvende teknologiske løsninger forsvarlig og med etisk bevissthet

Generell kompetanse

Studenten

- har utviklet en etisk forståelse som kommer til uttrykk gjennom refleksjon over egen atferd, samt gjennom kommunikasjon og samhandling i situasjoner med tjenestemottakere og samarbeidspartnere
- kan bygge relasjoner basert på holdninger og verdier knyttet til helhetlig menneskesyn, likeverd og respekt, slik at tjenestemottakere og samarbeidspartnere opplever trygghet og har tillit til de ulike tjenestene
- kan utøve yrket sitt faglig forsvarlig og med etisk bevissthet
- kan samhandle med relevante tjenester innenfor helse-, omsorg- og oppvekstsektoren
- kan utføre arbeidet etter tjenestemottakerens behov og utfordringer

3.1 Sentrale tema

a. Etikk

- Etske teorier og prinsipper
- Etske dilemma
- Etikk og teknologi
- Helhetlig menneskesyn

b. Kommunikasjon og samhandling

- Brukerperspektivet
- Relasjonskompetansen og relasjonsbygging
- Kommunikasjon i samhandling med tjenestemottaker og samarbeidspartnere
- Gruppeprosess og konflikthåndtering

c. Lover og forskrifter

- Relevante lover, forskrifter og offentlige dokumenter for utdanningens studenter og tjenestemottaker

d. Sosiologi og psykologi

- Utviklingspsykologi
- Sosiale roller
- Migrasjonshelse, kultur, mangfold og urfolk

3.2 Arbeidskrav

Obligatorisk individuelt arbeid knyttet til emnets innhold. Kan videreutvikles.

Obligatorisk gruppearbeid knyttet til emnets innhold.

3.3 Vurderingsform

Gruppeinnlevering vurderes til bestått – ikke bestått.

Individuell innlevering vurderes med gradert karakterskala (A-F)

Emnekarakter settes etter alle arbeidskrav i emnet er fullført og bestått.

3.4 Læremidler

Se egen litteraturliste.

4. EMNE 2: Eldre og aldring

Emne 97HH98B	Tema
EMNE 2: Eldre og aldring (10 stp)	Emnet gir en innføring i aldringsteorier, aldring på individnivå, samt i pårørendes perspektiv. Studenten vil ved endt emne kunne redegjøre for proaktive tjenester og ulike perspektiver på aldring.
Læringsutbytte	
Kunnskaper	
Studenten	
• har kunnskap om aldringsteorier, og kjenner til ulike perspektiver og sentrale begreper knyttet til aldring • har kunnskap om eldre menneskers livssituasjon, kulturell og åndelig bakgrunn og synet på aldring og alderdom • har kunnskap om kommunikasjonsteori og kommunikasjonens betydning i samhandling med eldre (brukere), pårørende og samarbeidspartnere • har innsikt i nasjonal helselovgivning om pasienter, brukere og pårørendes rettigheter, og helsepersonellens plikter • har bransjekunnskap og kjennskap til brukermedvirkning og pårørendesamarbeid på individ og systemnivå • kan oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap innen eldreomsorg og livsmestring • forstår betydningen av sammensatte behov og proaktive tjenester innen eldreomsorgen	
Ferdigheter	
Studenten	
• kan anvende faglig kunnskap om aldringsteorier, ulike perspektiver og ulike begreper knyttet til aldring og livsmestring i møte med praktiske og teoretiske problemstillinger • kan anvende faglig kunnskap om kommunikasjonsteori til å kommunisere med pasienter, brukere, pårørende og samarbeidspartnere på en omsorgsfull og faglig forsvarlig måte • kan anvende relevante faglige verktøy og teknikker til å forebygge og imøtekomme sammensatte behov og utfordringer knyttet til aldring og livsmestring • kan finne informasjon og fagstoff som er relevant for å forstå den aldrende pasientens livshistorie, livserfaringer og livssituasjon • kan kartlegge en situasjon og identifisere faglige problemstillinger og behov for iverksetting av tiltak for å fremme pasientens, brukerens og pårørendes inkludering og involvering i eldreomsorgen	
Generell kompetanse	
Studenten	
• har forståelse for etiske prinsipper og dilemma knyttet til arbeid med eldre og deres pårørende • har utviklet en yrkesetisk grunnholdning som kommer til uttrykk i møte med aldrende mennesker • kan utføre arbeidet etter det aldrende menneskets behov • kan bygge relasjoner med fagfeller og på tvers av fag for å ivareta livsmestring, helse, trivsel og livskvalitet for det aldrende mennesket	

- kan utvikle arbeidsmetoder som bidrar til koordinering og positiv utvikling av tjenestetilbudet til eldre gjennom å dele erfaringer og ny kunnskap

4.1 Sentrale tema

- Aldring
- Aldringsteorier
- Perspektiver på aldring
- Kommunikasjon og samhandling med brukere, pårørende og samarbeidspartnere
- Nasjonal helselovgivning
- Brukermedvirkning
- Pårørendesamarbeid
- Oppdatere yrkesfaglig kunnskap innen eldreomsorg og livsmestring
- Sammensatte behov
- Proaktive tjenester

4.2 Arbeidskrav

Gruppeinnlevering vurderes til bestått – ikke bestått.

Individuell innlevering vurderes med gradert karakterskala (A-F)

Emnekarakter settes etter alle arbeidskrav i emnet er fullført og bestått.

4.3 Vurderingsform

Individuelle arbeidskrav vurderes til hel karakter med gradert karakterskala (A-F)

Emnekarakter settes etter alle arbeidskrav i emnet er fullført og bestått.

4.4 Læremidler

Se egen litteraturliste.

5. EMNE 3: Den skrøpelige eldre

Emne 97HH98C	Tema
Den skrøpelige eldre (10 stp)	Emnet gir en dypere forståelse om helse og helsesvikt hos eldre. Studenten skal utvikle en helhetlig forståelse for aldring, og skal utvikle kunnskap og ferdigheter i å identifisere, vurdere og imøtekomme ulike pleie- og omsorgsbehov.
Læringsutbytte	
Kunnskaper	
studenten	
• har kunnskap om den skrøpelige pasienten, normal aldring, fysiske og psykiske aldersrelaterte sykdommer samt aldersrelaterte akutte og kroniske lidelser • har kunnskap om omsorg, diagnostikk og rehabiliteringsprosesser av fysiske og psykiske lidelser hos eldre • har kunnskap om håndtering og riktig bruk av legemidler • har innsikt i nasjonale planer, retningslinjer og anbefalinger knyttet behandling og håndtering av aldersrelaterte sykdommer og skader • har bransjekunnskap og kjennskap til faglige verktøy for kartlegging av sykdom, skade og funksjonsnedsettelse hos eldre • kan oppdatere sin kunnskap om den skrøpelige pasienten, palliativ omsorg og pleie ved sykdom, skader og funksjonsnedsettelse hos eldre • forstår egen yrkesrolle i behandling av den skrøpelige eldre, og i møte med andre relevante yrkesgrupper	
Ferdigheter	
Studenten	
• kan anvende faglig kunnskap om den skrøpelige pasienten i møte med praktiske og teoretiske problemstillinger knyttet til pasientens livsmestring • kan anvende faglig kunnskap om sykdom, skader og funksjonsnedsettelse i behandling og rehabilitering av eldre • kan anvende relevante faglige verktøy til å kartlegge og rapportere tilstand og funksjonsnivå hos eldre • kan finne informasjon og fagstoff som er relevant for rehabilitering og behandling av fysiske og psykiske lidelser hos eldre • kan kartlegge en situasjon, identifisere faglige problemstillinger og iverksette tiltak som ivaretar den eldre pasientens behov for aktivitet, pleie og omsorg • kan kartlegge utfordrende atferd og identifisere faglige og etiske problemstillinger, samt behov for iverksetting av forebyggende tiltak • kan kartlegge en situasjon og identifisere faglige og etiske problemstillinger og behov for å iverksette tiltak for pasienter i livets slutfase	
Generell kompetanse	
Studenten	
• har forståelse for yrkesetiske retningslinjer som regulerer arbeidet med eldre i livets slutfase • har utviklet en etisk grunnholdning som ivaretar den Eldres integritet og verdighet i sin utøvelse av pleie- og omsorgsoppgaver • kan utføre behandlende, rehabiliterende og lindrende omsorg til eldre med kroniske og progredierende sykdommer	

- kan utføre behandlende, rehabiliterende og lindrende omsorg til eldre med akutte sykdommer og skader
- kan utføre behandlende og rehabiliterende omsorg til eldre med kognitiv svikt og/eller andre funksjonsnedsettelse
- kan utføre miljøbehandlingstiltak som ivaretar personsentrert omsorg for eldre med demens og/eller psykiske lidelser
- kan bygge relasjoner med fagfeller og på tvers av fag i arbeidet med behandlende, rehabiliterende og lindrende tiltak i eldreomsorgen
- kan utvikle arbeidsmetoder som ivaretar eldres medvirkning i egen behandling og rehabilitering

5.1 Sentrale temaer

- Skrøpeligheit hos eldre
- Sammenheng mellom aldersforandringer, sykdom og funksjon
- Multisykdom og sammensatte behov
- Medikament og medikamenthåndtering
- Geriatrik utredning
- Akutt sykdom hos eldre
- Delirium
- Smerter og smertelindring
- Omsorg ved livets slutt
- Biopsykososial forståelse i arbeid med eldre - se hele mennesket
- Psykiske helse
- Personsentrert omsorg
- Kommunikasjon og samhandling
- Miljøbehandling- fysiske rammer og tilrettelegging, psykososialt miljø
- Forståelse av utfordrende atferd
- Bruk av tvang, etiske og juridiske retningslinjer, utfordringer og dilemmaer
- Samarbeid med pårørende
- Rehabilitering og habilitering

5.2 Arbeidskrav

- Individuelt arbeid knyttet til emnets innhold. Kan videreutvikles.
- Obligatorisk gruppearbeid knyttet til emnets innhold.

5.3 Vurderingsform

Gruppeinnlevering vurderes til bestått – ikke bestått.

Individuell innlevering vurderes med gradert karakterskala (A-F)

Emnekarakter settes etter alle arbeidskrav i emnet er fullført og bestått.

5.4 Læremidler

Se egen litteraturliste.

6. EMNE 4: PRAKSIS

Emne 97HH98D	Innhold
PRAKSIS 10 stp	Praksis er en obligatorisk del av utdanningen. Den skal være knyttet til reelle pasientsituasjoner. Fokus for praksis skal være å utvikle studentens helhetlige kompetanse. Gjennom praksis skal studenten videreutvikle seg gjennom sine personlige målsetninger/evaluering av utviklingsarbeidet og emnets læringsutbytter. Praksisstudiet kan danne grunnlag for fordypningsoppgave.
Varighet	8 uker à 30 timer, totalt 240 timer. Praksis gjennomføres hovedsakelig i tredje semester.
Praksisform	Det kan velges mellom to ulike former for praksis. 1. Praksisutplassering: Ved relevant avdeling i spesialist- eller kommunehelsetjenesten eller privat næringsliv. 2. Praksis gjennomført som utviklingsarbeid på egen arbeidsplass.
Veiledning	Veiledning ivaretas av veileder på praksissted og faglærer.
Om Personlig målsetting	Før praksis skal studenten formulere personlig målsettinger, som tar utgangspunkt i emnets læringsutbytter. Personlige målsettinger skal være godkjent før praksisperioden starter. For de studentene som skal gjennomføre utviklingsarbeid, må en beskrivelse av utviklingsarbeidet også være godkjent. Beskrivelsen av utviklingsarbeidet på egen arbeidsplass består i å forberede, planlegge, gjennomføre og evaluere et forbedringsarbeid knyttet til sentrale tema i utdanningen og som også er gjennomførbart i praksis. Etiske hensyn må ivaretas. Personlig målsetting/beskrivelse av utviklingsarbeid skal benyttes som et aktivt læringsredskap i gjennomførelse av praksisstudier, samt være utgangspunkt for studentens selvevaluering og implementeres i den kontinuerlige vurderingen.
Læringsutbytte	

Kunnskap

Studenten

- har kunnskap om aldring, sykdom og livsmestring og hvilke begreper, prosesser og verktøy som er sentrale innenfor dette fagområdet
- har innsikt i sentrale lover, forskrifter og veiledere som regulerer rettigheter og plikter og gir anbefalinger innen arbeid med eldre og livsmestring
- har kunnskap om organisering av tjenestetilbudet knyttet til eldre og kjennskap til ansvar og oppgaver for aktører og samarbeidsparter
- har kunnskap om standardiserte observasjonsskjemaer og kartleggingsverktøy i arbeidet med å kartlegge helsetilstand, ressurser, symptomer og behov hos eldre
- kan oppdatere sin yrkesfaglige kompetanse innen eldreomsorg
- forstår egen yrkesrolle og yrkeskompetanse i et samfunnsperspektiv, samt egen yrkesrolle i samarbeid med andre yrkesgrupper

Ferdigheter

Studenten

- kan anvende faglig kunnskap om livsmestring og sykdom hos eldre
- kan anvende relevante standardiserte observasjonsskjemaer og kartleggingsverktøy som er tilpasset eldreomsorgen til å kartlegge helsetilstand, ressurser og symptomer og til å identifisere behov for å sette i gang tiltak for å fremme livsmestring
- kan finne informasjon og fagstoff som er relevant i arbeidet med faglige problemstillinger innen eldreomsorgen
- kan kartlegge en situasjon i praksis og identifisere faglige problemstillinger som omhandler eldre og livsmestring, samt identifisere behovet for iverksetting av tiltak
- Kan finne informasjon og fagstoff som er relevant for problemstillinger knyttet til eldre og livsmestring
- kan benytte skriftlig og muntlig rapportering og dokumentere observasjoner og tiltak på en forskriftmessig måte

Generell kompetanse

Studenten

- har forståelse for faglige og etiske prinsipper innen arbeidet med eldre og livsmestring
- har utviklet en etisk grunnholdning i utøvelsen av yrket som kommer til uttrykk gjennom refleksjon og samhandling med eldre, pårørende og andre samarbeidspartnere, samt i møte med mangfold, migrasjonshelse, ulike kulturer og urfolk
- kan utføre arbeid med eldre og livsmestring etter pasientens, brukerens eller målgruppens behov
- kan bygge relasjoner med relevante yrkesgrupper innen eldreomsorgen, samt på tvers av fagfelt
- kan gjennom kunnskapsdeling, bevisstgjøring og etisk refleksjon på arbeidsplassen, bidra til kvalitetsforbedring i eldreomsorgen

I tillegg gjelder følgende læringsutbyttebeskrivelse for utviklingsarbeid på egen arbeidsplass:

Studenten

kan bidra til kvalitetsforbedring innen eldre og livsmestring på arbeidsplassen ved å forberede, planlegge, gjennomføre og evaluere utviklingsarbeid innenfor et avgrenset område

6.1 Sentrale tema

a. Systematisk klinisk kartlegging, observasjon og vurdering

- Helhetlig kartlegging
- Bruk av kartleggingsverktøy og observasjonsskjema
- Rapportering og dokumentasjon, EPJ, ICNP
- Kunnskapsbasert praksis med kvalitetsforbedring
- Etske utfordringer

b. Helhetlig sykepleie

- Vurdering av klinisk kartlegging og pasientens behov
- Planlegging og iverksetting av relevante tiltak
- Helhetlig sykepleie og pasientsentrert tilnærming
- Rapportering, oppfølging, evaluering og dokumentasjon
- Tverrfaglig samarbeid og samhandling
- Etisk grunnholdning

c. Kommunikasjon- og relasjonskompetans

- Kommunikasjonsteknikker
- Veiledning og pedagogisk undervisning
- Relasjonsbygging
- Tverrfaglig kommunikasjon og relasjonsarbeid

d. Kunnskapsbasert praksis og kvalitetsforbedring

- Ansvar og funksjon i møte med eldre og deres pårørende.
- Yrkesrolle og yrkeskompetanse
- Fagutvikling og forbedringsarbeid
- Finne relevant informasjon og fagstoff

6.2 Arbeidskrav

- Utforme egne personlige målsetninger og/eller beskrivelse av utviklingsarbeid for praksis.
- Egen vurdering av praksisstudier ved midt- og sluttvurdering inklusive selvevaluering av personlig målsetning og/eller utviklingsarbeid i praksis
- Deltakelse i seminargruppe for å legge fram egen refleksjon fra praksis
- Arbeidskrav fra praksis eller gjennomført utviklingsarbeid, og som danner grunnlag for individuell innlevering

Veiledning på egen yrkesutøvelse vil bli gitt underveis.

6.3 Vurderingsform

Praksisvurderingen har tre hovedelementer;

- Studentens egen vurdering av praksisstudiers læringsutbytte inkl selvevaluering av personlig målsetning eller egen evaluering av utviklingsarbeid.
- Praksisstedets og lærers vurdering av studentens personlige og faglige utvikling, vurdert på bakgrunn av emnets læringsutbytter og studentens personlige målsetning for praksis.

- Praksisstedets og lærers vurdering av studentens egnethet i praksis

Disse elementene skal gjennomføres som en midt- og sluttevaluering.

Praksis/utviklingsarbeid skal godkjennes og vurderes til *bestått/ikke bestått*. Skriftlige arbeidskrav vurderes til *bestått/ikke bestått*.

Kryssreferanser

Eksterne referanser

[.1.1 Lov om høyere yrkesfaglig utdanning- "Fagskoleloven"](#)

[.2.1 Forskrift for høyere yrkesfaglig utdanning ved Fagskolen i Nord](#)

7. EMNE 5 Livsmestring hos eldre

Emne 97HH98E	Tema
Livsmestring hos eldre (10 stp)	Emnet gir innføring i morgendagens eldre sett ut fra et samfunnsperspektiv. Studentene lærer om bruk av velferdsteknologiske løsninger som kan bidra til å bedre livskvalitet til eldre, samt om kvalitetssystemer som brukes i arbeid med eldre for å sikre faglig forsvarlighet, kvalitet og pasientsikkerhet.
Læringsutbytte	
Kunnskap: Studenten • har kunnskap om kvalitet og pasientsikkerhet, samt ulike kvalitetsindikatorer som bidrar til å belyse kvalitet i tjenesten • har kunnskap om fysisk aktivitet, deltakelse og sosialt fellesskap for ivaretagelse av den eldre personens helse, funksjon og livskvalitet • har kunnskap om livsmestring og mestringsstrategier hos eldre • har innsikt i ulike arbeidsprosesser og metoder i arbeid med eldre • har bransjekunnskap og kjennskap til bruk av velferdsteknologi og digitalisering av helse- og omsorgstjenesten • kan oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap om nasjonale anbefalinger for aktivitet og fellesskap • forstår sin faggruppes betydning innen yrkesfeltet, og har kunnskap om egen yrkesrolle, kompetanse og myndighet	
Ferdigheter: Studenten • kan anvende faglig kunnskap om velferdsferdsteknologiske løsninger i planlegging og utøvelse av forebyggende og helsefremmende arbeid hos eldre • kan anvende faglig kunnskap om livsmestring og mestringsstrategier hos eldre • kan anvende faglig kunnskap om eldres behov for aktivitet, deltakelse og fellesskap til å tilrettelegge for aktivitetstilbud tilpasset den enkeltes individuelle ønsker og behov • kan kartlegge den eldres situasjon og identifisere faglige problemstillinger og behov for iverksetting av tiltak for å ivareta sosiale, kulturelle og eksistensielle behov • kan anvende relevante kartleggingsverktøy i arbeid med kvalitets- og forbedringsarbeid på arbeidsplassen • kan finne informasjon og fagstoff som er relevant for arbeidsprosesser og problemløsning av helse- og omsorgsoppgaver i eldreomsorgen	
Generell kompetanse: Studenten • har forståelse for faglige etiske prinsipper, dilemma og utfordringer knyttet til ivaretagelse av samtykke, personvern og integritet ved bruk av velferdsteknologi i eldreomsorgen • har utviklet en etisk grunnholdning i yrket knyttet til faglig forsvarlighet og bruk av ressurser i eldreomsorgen	

- kan utføre arbeid med ivaretagelse av den eldres sosiale, kulturelle og eksistensielle behov
- kan bygge relasjoner med relevante yrkesgrupper og på tvers av fagfelt for å ivareta pasientsikkerhet, god koordinering av tjenester og god kvalitet i eldreomsorgen
- kan utvikle arbeidsmetoder som ivaretar kvaliteten på tjenester som skal bidra til å fremme livskvalitet, forebygge ensomhet samt at eldre opplever en trygg og verdig alderdom

7.1 Sentrale tema

- Ivaretagelse av eldre i samfunnet
- Velferdsteknologi
- Aktivitet og fellesskap
- Tjenestetilbud
- Ensomhet hos eldre
- Kvalitet og pasientsikkerhet
- Mestring og mestringsstrategier
- Kartlegge individuelle behov
- Koordinering av tjenestetilbud
- Tverrfaglig samarbeid

7.2 Arbeidskrav

Individuelt arbeid knyttet til emnets innhold. Kan videreutvikles.

Obligatorisk gruppearbeid knyttet til emnets innhold.

7.3 Vurderingsformer

Obligatorisk gruppeoppgave vurderes til bestått – ikke bestått.

Individuell egenrefleksjon vurderes til hel karakter med gradert karakterskala (A-F)

Emnekarakter settes etter alle arbeidskrav i emnet er fullført og bestått.

7.4 Læremidler

Se egen litteraturliste.

8. EMNE 6: FORDYPNING I ELDRE OG LIVSMESTRING

Emne 97HH89F	Tema
Fordypning i eldre og livsmestring (10 stp)	Den faglige fordypningen skal være praksisrettet, og studenten skal anvende kunnskap fra samtlige emner i utdanningen. Det er det overordnede læringsutbyttet som skal vurderes i fordypningsemnet
Læringsutbytte	
Kunnskap: Studenten • har innsikt i kunnskapsbasert praksis • har kunnskap om gjeldende kartleggingsverktøy som omfatter fysisk, psykisk og sosial helse hos eldre, samt endring i disse. • har kunnskap om fagutvikling og kan oppdatere sin kunnskap om nasjonale planer, utviklingsprosjekter og innovasjon i helse- og omsorgssektoren • kan oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap innen eldreomsorgen • har kjennskap til at belastningen som hjelper kan føre til omsorgstretthet og sekundærtraumatisering • forstår egen yrkesrolle og yrkeskompetanse i et samfunnsperspektiv, samt egen yrkesrolle i samarbeid med andre yrkesgrupper	
Ferdigheter: Studenten • kan anvende faglig kunnskap om livsmestring og sykdom hos eldre • kan anvende relevante kartleggingsverktøy, faglige verktøy og teknikker for å fremme livsmestring i eldreomsorgen • kan finne informasjon og fagstoff som er relevant i arbeidet med faglige problemstillinger innen eldreomsorgen • kan kartlegge en situasjon og identifisere faglige problemstillinger som omhandler eldre og livsmestring, samt identifisere behovet for iverksetting av tiltak • Kan vurdere kritisk ulike kilder for informasjon og fagstoff	
Generell kompetanse: Studenten • har forståelse for faglige og etiske prinsipper innen arbeidet med eldre og livsmestring • har utviklet en etisk grunnholdning i utøvelsen av yrket som kommer til uttrykk gjennom refleksjon og samhandling med eldre, pårørende og andre samarbeidspartnere, samt i møte med mangfold, migrasjonshelse, ulike kulturer og urfolk • Har forståelsen pasientsentrert tilnærming og for verdigrunnlaget i eldreomsorgen • kan utføre arbeid med eldre og livsmestring etter pasientens, brukerens eller målgruppens behov • kan bygge relasjoner med relevante yrkesgrupper innen eldreomsorgen, samt på tvers av fagfelt • kan utvikle arbeidsmetoder som har relevans for eldreomsorgen gjennom erfaringsutveksling, kunnskapsdeling, veiledning og etisk refleksjon • Har et bevisst forhold til ivaretagelse av helsepersonell som hjelper	

8.1 Sentrale tema

Kunnskapsbasert praksis og fagutvikling

- Nasjonale planer, utviklingsprosjekter og innovasjon
- Finne relevant fagstoff og holde seg oppdatert
- Kildekritikk
- Besvare problemstilling
- Kunnskapsdeling og veiledning

Refleksjon

- Belyse, vurdere og reflektere faglig, etisk og juridisk
- Pasientsentrert tilnærming og verdigrunnlag
- Yrkesetiske retningslinjer og etisk grunnholdning

8.2 Fordypningsoppgaven

Fordypningsoppgaven skal være praksisrelatert og sette søkelys på egen klinisk atferd i møte med pasient/bruker. Studentene utarbeider og leverer inn fordypningsoppgave individuelt eller i gruppe.

8.3 Vurderingsformer

Fordypningsoppgaven inngår som avsluttende eksamen og vurderes med hel karakter. Studenten må ha oppnådd karakteren E eller bedre for å få avlegge muntlig eksamen.

8.4 Læremidler

Se egen litteraturliste